

תורה שבעל פה

דינים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה : שעה וחצי

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון — (5X14) — 70 נקודות

פרק שני — (3X10) — 30 נקודות

סך הכול — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין.

ד. הוראות מיוחדות : אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.

כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

/המשך בעמוד הבא/

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (70 נקודות)

ענה על חמש מן השאלות 1-6 (לכל שאלה — 14 נקודות)

1. תשובה

- א. אדם גנב כסף ואינו יודע ממי גנב, ורוצה לחזור בתשובה. מה עליו לעשות? (3 נקודות)
- ב. לפניך תיאור של שלושה מצבים. כל אחד מן המצבים נוגע לאדם שגנב בקבוק יין בהיותו ילד, ובבגרותו רוצה לחזור בתשובה.

ציין מה על החוזר בתשובה לעשות בשניים מן המצבים:

(1) בקבוק היין עדיין ברשותו.

(2) הוא שתה את היין כשהיה ילד.

(3) הוא שתה את היין בבגרותו.

(4 נקודות)

- ג. (1) ההמלצה לאדם שהרהר בדברים לא צנועים היא כי "אין להעמיק, ולא בהשתדלות מרובה לדחות הרהורים" (הרבי ישראל סלנטר, מובא בשו"ת שיח נחום, הרב נחום רבינוביץ) הסבר המלצה זו, וכתוב מה עלול לקרות אם אדם לא ינהג לפי המלצה זו.
- (2) לפי הרב נחום רבינוביץ, מהי ההתמודדות הנכונה עם הרהורים אלה? (7 נקודות)

2. זהירות בדרכים

- א. הרמב"ם כתב: "ויש הורג בשגגה ותהיה השגגה קרובה לזדון". הסבר את המקרה, כתוב את דין ההורג, ואת הטעם לדין. (6 נקודות)
- ב. אדם נהג במכונית, נרדם בנסיעה וגרם לתאונה קטלנית. פָּרט את דעותיהם של שני פוסקים בנוגע להגדרת הנהג שנרדם, ונמק את פסיקותיהם. (8 נקודות)

3. הלכות כשרות

- א. תנור שהכינו בו מאכלי חלב, אין להשתמש בו להכנת מאכלי בשר. נמק הלכה זו, וכתוב כיצד ינהג אדם שבכל זאת רוצה להכין בתנור מאכלי בשר אחרי שהוכנו בו מאכלי חלב. (6 נקודות)
- ב. מאכל פרווה (סתמי) התבשל בכלי בן יומו שיש בו שאריות בשר.
- (1) הסבר את המושג "כלי בן יומו".
- (2) אדם אכל את אותו מאכל פרווה, ורצה לאכול מאכל חלבי. באיזה מצב עליו להמתין את זמן ההמתנה שנדרש לאחר אכילת בשר? (4 נקודות)
- ג. אדם אכל ארוחה בשרית ולאחר זמן מה רצה לשותות חלב, אולם אינו זוכר אם עבר זמן ההמתנה לפי מנהגו — כיצד ינהג? נמק. (4 נקודות)

4. הלכות בין אדם לחברו

- א. יש איסור להכות כל אדם, אבל המכה את בנו עובר על איסור נוסף.
מהו האיסור הנוסף, ומדוע איסור זה חל דווקא על אדם המכה את בנו ?
(4 נקודות)
- ב. המצלמה החדשה של יעקב נגנבה. לאחר זמן מה גילה יעקב שמצלמתו בידי אברהם, ושאברהם קנה אותה מגנב ידוע ומוכר. יעקב לקח את המצלמה מאברהם.
קרא את הדרישין ביניהם:
אברהם: "יעקב, החזר לי את המצלמה שקניתי ותבע את הגנב בבית דין"
יעקב: "אברהם, זו המצלמה שלי! אתה הוא שצריך לתבוע את הגנב בבית דין!"
לפי הדין, מהי העמדה הנכונה בוויכוח? נמק.
(4 נקודות)
- ג. (1) מדוע אסור לקחת חפץ מאדם אחר בלי רשותו, אף אם הלוקח מתכוון להחזיר את החפץ?
(2) למי מותר לקחת חפץ מאדם אחר בלי רשותו, מתוך כוונה להחזיר את החפץ.
כתוב מדוע מותר לו לנהוג כך.
(6 נקודות)

5. הלכות שבת — בורר

- א. (1) תאר את הפעולה של שתי המלאכות האלה: "דש", "זורה".
(2) תולדה של מלאכת "דש" היא "מפרק". כתוב דוגמה אחת לאיסור "מפרק".
(5 נקודות)
- ב. כתוב מדוע אין עוברים על איסור "דש" בעשיית הפעולות האלה בשבת:
(1) הוצאת שעועית מתרמיל שראוי למאכל.
(2) פיצוח אגוזים.
(3) קילוף שקד אחד מקליפתו הירוקה ואכילתו, ואחר כך קילוף שקד נוסף ואכילתו.
(9 נקודות)

6. הלכות שבת — בישול

- א. הפוסקים נחלקו אם מותר לבשל בשבת מאכל אפוי. כתוב נימוק לכל דעה.
(4 נקודות)
- ב. (1) כתוב את ההגדרה של "כלי ראשון" ואת ההגדרה של "כלי שני"
(2) יש הבדל הלכתי בין בישול ב"כלי ראשון" ובין בישול ב"כלי שני". מהו הטעם להבדל?
(6 נקודות)
- ג. כתוב שני טעמים לאיסור להכניס בשבת מאכל לא מבושל ל"כלי שני".
(4 נקודות)

פרק שני (30 נקודות)

ענה על שלש מן השאלות 7-10 (לכל שאלה — 10 נקודות)

7. תקנת יום העצמאות

א. (1) "וְהָלַל זֶה... תִּיקְנוּ לֵהֶן לְיִשְׂרָאֵל, שִׁיחֻ אוֹמְרִין אוֹתוֹ... עַל כָּל צָרָה וְצָרָה שֶׁלֹּא תִבּוֹא עֲלֵיהֶן".

(פסחים קיז, ע"א)

כתוב מי הם שתיקנו את אמירת ההלל, והדגם יישום לתקנה זו המקובל על עם ישראל כולו מאז ימי

בית שני ועד היום, מלבד יום העצמאות.

(2) החתם סופר פסק שציבור או יחיד יכולים לקבוע יום טוב לציון נס שנעשה להם, אולם הגביל

את פסיקתו לנס מסוג מסוים.

מהו סוג הנס, ומהו הנימוק של החתם סופר להגבלת פסיקתו ?

(6 נקודות)

ב. מדוע ראוי לומר הלל וברכת "שהחיינו" דווקא ביום שבו הוכרז על הקמת מדינת ישראל? כתוב

הסבר אחד.

(4 נקודות)

8. כשרות

א. אדם אכל תפוח ובזמן האכילה יצא דם מפיו.

(1) כיצד עליו לנהוג בדם שבתוך פיו? נמק.

(2) כיצד עליו לנהוג בתפוח המוכתם בדם, אם ברצונו להמשיך לאכול ממנו? נמק.

(6 נקודות)

ב. האם צריך לבדוק ביצה לפני אכילה שמא יש בה דם? נמק

(4 נקודות)

9. הלכות שבת — בורר

א. במרק יש חתיכות בשר. אדם רוצה לאכול בשבת רק את המרק. באיזה תנאי (מצב) אסור לו להוציא

את חתיכות הבשר מן המרק, ובאיזה תנאי (מצב) מותר לו לעשות זאת? נמק.

(5 נקודות)

ב. מארחים קנו תערובת של בוטנים ושקדים כדי להגישה בסוף סעודה שתימשך כמה שעות, אולם

בשבת נודע להם כי אחד האורחים רגיש לבוטנים. על פי ההלכה, מותר להוציא את השקדים מתוך

התערובת לפני הסעודה.

הסבר את המושג "לאלתר" בהקשר של הלכות בורר, וכיצד הוא בא לידי ביטוי במקרה המתואר.

(5 נקודות)

10. הלכות שבת – בישול

א. האם מותר במקרים הבאים להניח מים ליד האש על מנת שיתחממו, ומדוע?

(1) מים בחום של 30°C שיתחממו לחום של 40°C

(2) מים בחום של 72°C שיתחממו לחום של 80°C

(4 נקודות)

ב. יש פוסקים המתירים למזוג מים רותחים לכוס רטובה במקצת. כתוב שניים מהנימוקים לכך. (6 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך